

ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ
Informasjon til elever og foresatte
Veiledning til ansatte

For elever og foresatte
Elever og foresatte har rett til å si ifra når en elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt

Du kan melde saker [\[her\]](#)
Elever og foresatte kan også varsle skolen muntlig eller skriftlig på annen måte

For ansatte
Alle, som arbeider i skolen, plikter å varsle om mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Saker skal varsles [\[her\]](#)

Denne planen er tilgjengelig på www.bodo.kommune.no og i Bodø kommunes kvalitetssystem *Kvalitetslosen*. Rektor skal ved oppstart av nytt skoleår, påse at alle ansatte kvitterer i *Kvalitetslosen* for at planen er lest. Rektor skal også sørge for at elever og foresatte gjøres kjent med planen og varslingsfunksjonen.

Innhold

1. Regelverk.....	2
1.1 FN`s barnekonvensjon.....	2
1.1.1 Artikkel 3 - Til barnets beste.....	2
1.1.2 Artikkel 12 - Å si sin mening og bli hørt.....	3
1.1.3 Artikkel 28 - Utdanning.....	3
1.2 Opplæringslova kap. 9 A - Elevane sitt skolemiljø.....	3
1.2.1 § 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø	3
1.2.2 § 9 A-3. Nulltoleranse og førebyggjande arbeid	3
1.2.3 § 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø	4
1.2.4 § 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev	4
1.3 Forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skole	4
§ 12 Psykososiale forhold	4
2. Planens formål.....	4
3. Hvem gjelder planen for?	5
4. Forebyggende og holdningsskapende arbeid	5

Plan for trygt og godt skolemiljø

5.	Problemløsning og håndtering	6
6.	Barnets beste.....	6
7.	Plan for å sikre et trygt og godt skolemiljø – overordnet	6
8.	Generelt om varsling	7
9.	Aktivitetsplikt og individuell tiltaksplan	8
	8.1.1 Melding med alvorlig innhold.....	9
	8.1.2 Særlig sårbare elever.....	9
10.	Hvordan varsle?.....	9
11.	Plikt til å undersøke	10
	Undersøkelsen viser at eleven opplever skolemiljøet trygt og godt.....	10
	Undersøkelsen viser at eleven ikke opplever skolemiljøet trygt og godt	11
	Krenkelser fra elever	11
	Krenkelser fra en som arbeider på skolen.....	11
	Krenkelser fra noen i ledelsen	11
12.	Roller og ansvar	11
13.	Risikovurdering.....	11
14.	Personvern	12
15.	Rett til å ta opp saken med Statsforvalteren	12
16.	Begreper og definisjoner	12
17.	Rapportering.....	13
18.	Verktøy og maler	13
19.	Nyttige lenker	13

1. Regelverk

1.1 [FN`s barnekonvensjon](#)

1.1.1 Artikkel 3 - Til barnets beste

- Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.*
- Partene påtar seg å gi barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til barnets foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål.*

3. *Partene skal påse at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn.*

1.1.2 Artikkel 12 - Å si sin mening og bli hørt

1. *Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.*

2. *For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.*

1.1.3 Artikkel 28 - Utdanning

1. *Partene anerkjenner barnets rett til utdanning, og med sikte på å oppnå denne rett gradvis og på grunnlag av like muligheter skal de særlig:*

a) gjøre grunnutdanningen obligatorisk og gratis tilgjengelig for alle,

b) oppmuntre utviklingen av forskjellige former for videregående opplæring, herunder allmennfaglig og yrkesfaglig opplæring, gjøre dem tilgjengelige og oppnåelige for ethvert barn, og treffe egnede tiltak som f.eks. innføring av gratis undervisning og tilbud om økonomisk støtte ved behov,

c) med alle egnede midler gjøre høyere utdanning tilgjengelig for alle på grunnlag av den enkeltes evner,

d) gjøre informasjon og veiledning om undervisning og fagopplæring tilgjengelig og oppnåelig for alle barn,

e) treffe tiltak for å oppmuntre til regelmessig skolegang og for å redusere antallet av dem som ikke fullfører skolegangen.

2. *Partene skal treffe alle egnede tiltak for å sikre at skolens disiplin utøves på en måte som er forenlig med barnets menneskeverd og i samsvar med denne konvensjon.*

3. *Partene skal fremme og oppmuntre internasjonalt samarbeid om forhold som angår utdanning, særlig med henblikk på å bidra til å avskaffe uvitenhet og analfabetisme over hele verden og å lette tilgangen til vitenskapelig og teknologisk kunnskap og moderne undervisningsmetoder. I denne sammenheng skal det tas særlig hensyn til utviklingslandenes behov.*

1.2 [Opplæringslova kap. 9 A - Elevane sitt skolemiljø](#)

1.2.1 § 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

1.2.2 § 9 A-3. Nulltoleranse og førebyggjande arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.

1.2.3 § 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse*
- b) kva tiltak skolen har planlagt*
- c) når tiltaka skal gjennomførast*
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka*
- e) når tiltaka skal evaluerast.*

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

1.2.4 § 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

1.3 Forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skole

§ 12 Psykososiale forhold

Virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.

2. Planens formål

Alle elever i Bodø kommune skal ha et forsvarlig psykososialt skolemiljø.

Alle som arbeider på skolen har ansvar for å sørge for at alle elever opplever å ha et skolemiljø som fremmer læring, god helse, trivsel, trygghet og forutsigbarhet. Dette stiller store krav til de voksnes adferd i møtet med elevene.

Retten til et trygt og godt skolemiljø etter opplæringslova (oppl) er individuell. Det er elevens subjektive oppfatning som avgjør om det psykososiale skolemiljøet er forsvarlig. At skolemiljøet skal

være trygt betyr blant annet at elevene ikke skal komme til skade, og at elevene skal oppleve at skolen er et trygt sted å være. Trygghet handler også om å vite at skolen handler hvis noe skjer.

For å lykkes med dette skal Bodø kommune og den enkelte skole arbeide systematisk og aktivt, både i forebygging og håndtering av enkeltsaker. Denne planen er et strategidokument og en rutinebeskrivelse for hvordan skolene skal sikre et trygt og godt skolemiljø.

3. Hvem gjelder planen for?

Alle som arbeider i skolen, har ansvar for å sikre et trygt og godt skolemiljø. Det gjelder alle ansatte, de ulike hjelpeinstanser, foresatte og elevene selv. Arbeidet skal foregå kontinuerlig og på alle læringsarenaer som klasserommet, skolegården, SFO, leksehjelp, undervisning utenfor skolens område, skoleveien, etc.

Plikten til å varsle gjelder alle ansatte på skolen, og alle som er på skolen for å utføre arbeid. Eksempler på dette er ansatte i pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT), vaktmestere, kantinepersonell og renholdere. Det samme gjelder studenter og lærlinger, kurs- og foredragsholdere.

Retten til et trygt og godt skolemiljø er ikke begrenset av årsaken til hvordan elevene har det. Det som er avgjørende for skolens aktivitetsplikt, er hvordan eleven faktisk opplever å ha det mens han eller hun er på skolen, skolefritidsordningen eller leksehjelpen. Årsaken til mistriksel kan skyldes forhold utenom skoletiden eller utenfor skolens område. Det begrenser ikke skolens aktivitetsplikt så lenge elevens opplevelse av skolemiljøet påvirkes negativt. Dette er særlig aktuelt i forbindelse med digitale krenkelser. I slike tilfeller skjer krenkelsene typisk utenom skoletiden.

Helsesykepleier er bundet av lovbestemt taushetsplikt, og kan ikke uten elevens eller foresattes samtykke informere skoleledelsen om at en elev gir uttrykk for mistriksel. En helsesykepleier som får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen kan likevel ha plikt til å varsle etter opplæringsloven kapittel 9 A hvis informasjonen ikke kan knyttes til en behandlingsrelasjon med den eller de involverte elevene.

4. Forebyggende og holdningsskapende arbeid

Prinsipper, strategier

Bodø kommune har et mangfold av strategier og tiltak for å sikre et trygt og godt skolemiljø. Dette skjer gjennom systematisk arbeid over tid, et nært samarbeid mellom hjem og skole og med en tydelig ledelse i forebygging og håndtering

- Internkontroll og dokumentasjon gjennom «Et trygt og godt læringsmiljø»
- Som tema på Barnehage- og skolesjefens tilsyn med skolene
- Elevmedvirkning gjennom elevråd og skolemiljøutvalg
- Foresattes medvirkning gjennom FAU og samarbeid mellom hjem og skole
- Elevundersøkelsen som gjennomføres på 5. – 10. trinn
- Kontaktmøter som gjennomføres to ganger årlig
- Elevsamtaler som gjennomføres minimum 1-2 ganger i året på skole.
- Barnesamtaler og foreldreundersøkelsen på SFO

Skolen kan utarbeide en lokal plan for et trygt og godt skolemiljø.

Plan for trygt og godt skolemiljø

Det viktigste arbeidet foregår i direkte møte mellom mennesker, hver dag på skolen. Relasjonskompetansen står sterkt i det forebyggende og holdningsskapende arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø.

Skolen må kontinuerlig ha fokus på og drøfte betydningen av god klasseledelse, og voksenrollens betydning for at elevene skal oppleve at skolemiljøet er trygt og godt.

Klasseledelse handler om lærerens arbeid som bidrar til elevenes faglige, sosiale og emosjonelle læring og utvikling, og spenner over et bredt praksisfelt. Det dreier seg om ledelse av grupper som lag, av den enkelte elev som aktør i en gruppe, og om lærerens tilrettelegging for læring i elevfelleskapet.

5. Problemløsning og håndtering

At skolemiljøet skal være trygt betyr blant annet at **elevene ikke skal komme til skade og at elevene skal oppleve at skolen er et trygt sted å være**. Trygghet handler også om å vite at skolen tar tak hvis noe skjer. Hvis skolemiljøet er trygt, men ikke godt, skal skolen også handle.

Skolen har en aktivitetsplikt og skal ta ansvar og initiativ for å gjenopprette et trygt og godt skolemiljø for elev som sier ifra om forhold som ikke oppleves bra. Rektor har ansvaret for å opprettholde et trygt og godt skolemiljø i tråd med lov, forskrifter og denne rutinen.

Skolen har plikt til å ta hensyn til elevens beste. Eleven har rett til å medvirke og til å bli hørt. Aktivitetsplikten gjelder helt til eleven opplever at skolemiljøet er trygt og godt. Elever som mistenkes for eller har krenket andre har samme vern og rett til å bli hørt som den som føler seg krenket.

6. Barnets beste

Barnets beste er et **rettslig prinsipp** som skal sikre at barns interesser løftes frem og vektlegges når det tas stilling til spørsmål som har betydning for barn.

Barnets beste er et viktig prinsipp i FNs barnekonvensjon. I 2014 ble prinsippet også tatt inn i Grunnloven § 104.

Prinsippet bygger på en anerkjennelse av at barn kan være sårbare. Barn er selvstendige individer. Dette gjør det nødvendig med en mekanisme som sikrer at ett eller flere barns interesser ikke blir oversett i møte med andre hensyn og interesser, for eksempel interessene til foreldrene eller offentlige myndigheter.

Prinsippet om barnets beste har betydning på alle samfunnsområder, og det gjelder derfor på tvers av alle rettsområder. Prinsippet kommer til uttrykk både i internasjonale og nasjonale regler.

7. Plan for å sikre et trygt og godt skolemiljø – overordnet

	Oppgave	Tidspunkt	Ansvar
1	Skolens ansatte drøfter og dokumenterer skolens syn på:	Skolestart	Rektor

Plan for trygt og godt skolemiljø

	• Hva er et trygt og godt læringsmiljø? • Hva er krenkende atferd? • Hva er terskelen for å gripe inn? • Hvilke utfordringer møter vi? • Når skal rektor varsles? • Når skal barnehage- og skolesjef varsles?		
2	Elevene drøfter og dokumenterer skolens syn på: • Hva er et trygt og godt skolemiljø? • Hva er krenkende atferd? - fra en medelev? - fra en voksen? • Hva er terskelen for å gripe inn? - mot en elev? - mot en voksen? • Hvilke utfordringer møter vi? • Når skal voksne varsles?	Skolestart	Kontaktlærer
3	Skolens ansatte arbeider med skolens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid, inkludert ordensreglement.	Skolestart og kontinuerlig	Rektor
4	Elevene arbeider med innholdet i skolens planer	Høst	Kontaktlærer
5	FAU arbeider med innholdet i skolens planer og gir innspill	Første FAU-møte om høsten.	Rektor/FAU-leder
6	Skolens planer og informasjon til foresatte	Foreldremøter	Kontaktlærer, rektor.
7	Elever og personalet øver på å løse konflikter	Kontinuerlig	Rektor, kontaktlærer
8	Skolemiljø som tema i elevråd	Høst og vår	Elevrådskontakt
9	Rutiner ved skolefravær	Høst og vår	Rektor
10	Elevundersøkelsen og elevsamtalen gjennomføres og resultatene diskuteres i personalet, elevråd, foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) og skolemiljøutvalget (SMU)	Hver vår	Rektor, SFO -leder, elevrådskontakt
11	Aktivitetsplikten trer i kraft umiddelbart (i hverdagen, elevsamtaler, kontaktmøter med mer)	Kontinuerlig	Ansatte
12	Evalueringsav skolens forebyggende og holdningsskapende arbeid. Personalmøte, elevråd, foreldrerådets arbeidsutvalg og skolemiljøutvalg.	Vår	Rektor, elevrådskontakt, FAU-leder, SU-leder
13	Evalueringsav inspeksjon	Høst og vår	Rektor
14	Oppfølging fra Barnehage- og skolesjef	Årlig	Barnehage- og skolesjef

8. Generelt om varsling

Når en som arbeider på skolen vet eller har mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, plikter vedkommende å varsle om dette til rektor.

Plan for trygt og godt skolemiljø

Ved mistanke eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkelser fra en annen som arbeider ved skolen, skal dette straks varsles til rektor.

Ved mistanke eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkelser fra skolens ledelse, skal det straks varsles om dette til barnehage- og skolesjefen.

En elev eller foresatt har alltid rett til å varsle når skolemiljøet ikke oppleves trygt og godt. Elever og foresatte oppfordres til å være tidlig ute med å si ifra når noe ikke oppleves bra. Skolen ønsker at det skal være en lav terskel for å si ifra, uansett hva det gjelder.

Varsel meldes [[her](#)].

Rektor har ansvaret for å undersøke et varsel, og for å iverksette tiltak for å gjenopprette et trygt og godt skolemiljø.

Barnehage- og skolesjefen har ansvaret for å undersøke et varsel som går ut på at noen i skolens ledelse har eller mistenkes å ha krenket en elev.

9. Aktivitetsplikt og individuell tiltaksplan

I saker om skolemiljøet har skolen og skoleeier en plikt til å handle i henhold til aktivitetsplikten i oppl § 9 A-4 og 9 A-5.

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. For å sikre elevene denne retten, har skolen en aktivitetsplikt etter oppl. § 9 A-4. Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Skolens aktivitetsplikt er delt i fem delplikter. Alle som arbeider på skolen har plikt til å følge med, gripe inn og varsle hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har plikt til å undersøke og sette inn egnede tiltak som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Aktivitetsplikten innebærer også at skolen skal sørge for elevenes medvirkning. Dette gjøres ved at involverte elever blir hørt og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid. Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten.

Det er en skjerpet aktivitetsplikt i saker der ansatte krenker elever, jf. oppl. § 9 A-5. Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen utsetter en elev for krenkelser som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks varsle rektor. Hvis det er en i ledelsen som står bak krenkelsen, skal skoleeier varsles direkte av den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkelsen.

Oppsummert om aktivitetsplikten:

- Plikt til å følge med
- Plikt til å gripe inn
- Plikt til å varsle rektor eller skoleeier
- Plikt til å undersøke
- Plikt til å sette inn tiltak – evaluere

[\[Veileder i aktivitetsplikten\]](#)

Aktivitetsplikten gjelder kontinuerlig. Ordlyden «trygt og godt skolemiljø» sikter til elevenes psykososiale skolemiljø og retten etter oppl. § 9 A-2. Å ha et trygt og godt skolemiljø omfatter mer enn frihet fra krenkelser.

Elevene har rett til et skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring

8.1.1 Melding med alvorlig innhold

I alvorlige tilfeller skal rektor informere barnehage- og skolesjef om saken gjennom avviksfunksjonen i Kvalitetslosen. Dette skal gjøres straks.

«Hva som er et alvorlig tilfelle beror på en skjønnsmessig vurdering. Typisk for de alvorlige sakene er tilfeller der krenkelsene er særlig voldelige eller på andre måter svært integritetskrenkende. Andre eksempler er når flere elever alvorlig har krenket en enkeltelev, eller der skolens ledelse over tid ikke har klart å løse saken. Digital mobbing på tvers av skoler, eller grove trusler via for eksempel sosiale medier, bør også meldes...» (Elevkrenkelser, Bjørn Eriksen 2020).

«Eksempler på hva som regnes som alvorlig, er saker der krenkelsene er særlig voldelige eller på andre måter svært integritetskrenkende. Hvis flere elever er involvert i mobbing av en enkeltelev, kan det også tenkes at saken vil regnes som alvorlig. Det samme kan være tilfelle i situasjoner der krenkelsene har pågått over lang tid, uten at skoleledelsen har klart å løse saken. Også digital mobbing på tvers av skoler og grove trusler gjennom sosiale medier kan tenkes å utgjøre et særlig tilfelle.» (Udir.no/regelverkstolkninger)

Eksempler er mobbing og nettmobbing, saker som har pågått over tid uten at skolen har klart å endre situasjonen, og lignende.

Ved tvil skal saken meldes til barnehage- og skolesjef.

8.1.2 Særlig sårbare elever

Skolen har et skjerpet ansvar overfor elever med en særskilt sårbarhet. Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar. Skolene må kjenne til at enkelte grupper elever er overrepresentert blant de som krenkes. Det er derfor viktig at skolene følger særskilt med på hvordan disse elevene har på det skolen.

10. Hvordan varsle?

Varsel om at en elev ikke har eller mistenkes å ikke ha et trygt og godt skolemiljø skal meldes via kommunens varslingsfunksjon for skole [[her](#)].

Oppl	Innhold	Varslingsplikt	Mottaker	Metode	Informasjonsplikt
§ 9 A-4	En elev mistenkes å ikke ha eller har ikke et trygt og godt skolemiljø	Alle	Rektor	[Digital varslingsfunksjon]	
	Alvorlige tilfeller	Alle, straks	Rektor		Rektor varsler avvik via Kvalitetslosen
§ 9 A-5	En voksen krenker	Alle, straks	Rektor		Rektor varsler avvik via Kvalitetslosen
	En i ledelsen eller rektor krenker	Alle, straks	Barnehage- og skolesjef		

Varsling med personsensitive opplysninger skal ikke skje via epost.

Dersom varselet avgis

- **digitalt** opprettes det en egen sak i saks- og arkivsystemet Elements med rektor eller barnehage- og skolesjef som mottaker, avhengig av varselets innhold.
- **muntlig** skal mottaker sende inn varselet via kommunens digitale varslingsfunksjon.
- **skriftlig** skal mottaker sende dokumentet via e-dialog til Bodø kommune. Dokumentsenderet oppretter egen sak i tråd med denne rutinen.

Mottaker kan henvise melder til den digitale varslingsfunksjonen på kommunens nettside.

En elev eller foresatt har alltid rett til å varsle om en elevs opplevelse av at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Elever og foresatte oppfordres til å si ifra så tidlig som mulig.

11. Plikt til å undersøke

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal rektor snarest undersøke saken. Innledende tiltak skal iverksettes innen en uke (fem virkedager). Rektor har ansvaret for å iverksette og å evaluere eventuelle tiltak, og å lukke saken når elevens skolemiljø igjen oppleves trygt og godt. Rektor kan delegerer undersøkelsen av saken og oppfølging av tiltak til for eksempel en lærer.

Det som skal undersøkes er hvordan eleven opplever skolemiljøet. Hvor grundige undersøkelser skolen skal sette i gang vil bero på skjønn, og det avhenger av hva slags situasjon man står overfor i hvert enkelt tilfelle.

Skolens skjønnsutøvelse skal dokumenteres, også slik at skolens eventuelle beslutning om å ikke iverksette tiltak kan etterprøves.

Formålet med undersøkelsene er å få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan han eller hun opplever skolemiljøet. En undersøkelse kan også innebære å avklare og opplyse om forhold tilbake i tid eller forhold utenfor skoletiden og skoleområdet, dersom slike forhold påvirker elevens hverdag på skolen.

Når et digitalt varsel kommer inn blir det automatisk opprettet en egen sak på dette dokumentet i kommunens digitale saks- og arkivsystem Elements, med riktig mottaker avhengig av hva det varsles om.

Undersøkelsene skal belyse

- elevens subjektive opplevelse av skolemiljøet
- fakta om situasjonen
- faktorer i skole- og klassemiljøet som kan bidra til at eleven ikke har det trygt og godt

Undersøkelsen viser at eleven opplever skolemiljøet trygt og godt

Rektor lukker saken ved melding til foresatte. Slik melding gis i form av brev i Elements.

Undersøkelsen viser at eleven ikke opplever skolemiljøet trygt og godt

Dersom undersøkelsene viser at en elev ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt skal det utarbeides en tiltaksplan (mal vedlagt).

Rektor har ansvaret for at det blir utarbeidet en tiltaksplan, men kan delegere oppgaven. Tiltakene skal evalueres og suppleres løpende inntil eleven opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Saken lukkes ved brev til foresatte i elevmappa. Når saken lukkes overføres saksdokumentene til elevmappa i Elements. Rektor har ansvaret for at saken blir dokumentert.

Krenkelser fra elever

Rektor plikter å undersøke et varsel om at en eller flere elever krenker/mobber en medelev.

Krenkelser fra en som arbeider på skolen

Rektor plikter å undersøke et varsel om at noen som arbeider på skolen krenker en elev.

Krenkelser fra noen i ledelsen

Barnehage- og skolesjefen plikter å undersøke et varsel om at rektor krenker en elev.

Rektor plikter å undersøke et varsel om at noen andre i skolens ledelse krenker en elev.

[\[Veileder i hvordan undersøke et varsel\]](#)

12. Roller og ansvar

Alle ansatte på skolen, og enhver som jevnlig oppholder seg på skolen, har ansvar for å følge med, gripe inn og melde fra når en elev har, eller det er mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Rektor har det overordnede ansvar for elevens skolemiljø. Rektor kan delegere ansvaret for å undersøke en melding til for eksempel en lærer. Dette gjelder ikke hvis det er en voksen som krenker. Rektor skal ha oversikt over innmeldte saker. Slik oversikt kan hentes ut fra kommunens saks- og arkivsystem Elements.

Barnehage- og skolesjefen har det overordnede ansvaret for skole- og barnehagemiljø i Bodø kommune. Barnehage- og skolesjefen skal bistå og støtte rektor, og bidra med overordnede rutinebeskrivelser og støtteverktøy på systemnivå. Barnehage- og skolesjefen undersøker saker der det er varslet om at rektor har krenket en elev, og skal ha oversikt over slike saker. Slik oversikt kan hentes ut fra kommunens saks- og arkivsystem Elements.

Statsforvalteren fører tilsyn med skolemiljøet, og behandler meldinger fra elever og foresatte som mener at skolen ikke oppfyller plikten til å sørge for et trygt og godt skolemiljø.

13. Risikovurdering

Rektor har ansvar for å gjennomføre risikovurdering av skolemiljøet for elevene.

Rektor skal i samarbeid med personalet ved oppstart av skoleåret vurdere risikoen for at

- ansatte ikke melder fra når det er nødvendig,
- at ansatte ikke dokumenterer meldingen.

Barnehage- og skolesjefen skal årlig risikovurdere det samlede skolemiljøet på et overordnet nivå i kommunen.

Barnehage- og skolesjefen skal årlig vurdere risikoen for at

- rektor ikke undersøker meldinger om at et barn ikke har eller mistenkes å ikke ha et trygt og godt skolemiljø
- rektor ikke melder fra om alvorlige tilfeller og når en voksen krenker eller mistenkes å krenke et barn
- rektor ikke dokumenterer saksbehandlingen

Barnehage- og skolesjefen skal ha oversikt over gjennomførte risikovurderinger i skolene. Oversikt finnes i Kvalitetslosen.

Risikovurdering skal gjøres digitalt i Kvalitetslosen. Det skal utarbeides en oversikt over tiltak ved hver risikovurdering. Tiltakenes formål er å forebygge eller fjerne risiko.

14. Personvern

Bodø kommunes behandling av personopplysninger i en skolemiljøsak skal være i tråd med [personopplysningsloven](#). Hensynet til en forsvarlig behandling av personopplysninger og taushetsbelagt informasjon gjør at sakens dokumenter kun skal lagres digitalt i *Visma Flyt Sikker Sak* eller Elements. Dokumenter skal ikke foreligge i papirform. Personensitive opplysninger skal ikke formidles via epost.

Det er bare personer som trenger det i jobben sin, som skal ha opplysninger i en skolemiljøsak. Det vil normalt være kun den innerste krets av voksne rundt barnet; rektor, kontaktlærer og eventuelt faglærere og andre etter en konkret vurdering. Det betyr at ansatte i den ytre krets rundt barnet, for eksempel lærere på andre klassetrinn, ikke skal ha informasjon om at en elev på skolen opplever at skolemiljøet utrygt. Det samme gjelder renholdspersonell, vaktmester, kantinepersonell og personer som oppholder seg midlertidig på skolen for å utføre arbeid.

15. Rett til å ta opp saken med Statsforvalteren

Skolen skal iverksette innledende tiltak for å følge opp en melding om skolemiljø innen en uke fra meldingen ble mottatt. Hvis fristen ikke overholdes kan elev eller foresatt ta saken opp med [Statsforvalteren](#). Ved å følge lenken finner du nærmere informasjon om dette.

Elev eller foresatt kan påklage Statsforvalterens vedtak til Utdanningsdirektoratet. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Skolen (kommunen) kan ikke påklage Statsforvalterens vedtak i sak om skolemiljø.

16. Begreper og definisjoner

Mobbing og trakassering er gjentatt negativ eller ondsinnet atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing. Mobbing foregår på mange ulike arenaer både i skolen, i skolegården, på skolevei, i fritiden og på nett. Digital mobbing er et økende problem. Bodø kommune har i sin IKT-plan lagt føringer for hvordan skolene skal arbeide forebyggende mot digital mobbing.

Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Utestenging betyr at noen så godt som alltid blir holdt utenfor en gruppe eller klasse.

Diskriminering betyr at en person blir direkte eller indirekte forskjellsbehandlet på grunn av for eksempel kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene.

17. Rapportering

Rektor skal månedlig rapportere i Framsikt på antall varslingsaker mottatt, lukket og under arbeid.

Oversikt over innmeldte saker om skolemiljø kan tas ut av Elements.

18. Verktøy og maler

- Prosedyrebeskrivelse
- Statsforvalterens sjekkliste ved behandling av varsel
- Mal for tiltaksplan finnes i *Visma Flyt - Sikker Sak*

19. Nyttige lenker

[\[Bodø kommunes digitale varslingskanal\]](#)

[\[Veileder i aktivitetsplikten\]](#)

[\[Veileder i hvordan undersøke et varsel\]](#)

[Direktoratets veiledning om krav til skolemiljø og saksgang ved avvik](#)

[Informasjon om skolemiljø og skolens plikter](#)

[Nullmobbing.no](#)